Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051 číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV

K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Mgr. Eszter Talpaš Kamaráš

Pracovné listy z maďarskej literatúry pre 7. ročník

2013

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ: Mgr. Eszter Talpaš Kamaráš
Kontakt na autora UZ: ZŠ Mihálya Tompu, Šrobárova 12, 97 901 Rim. Sobota, zstompu@zoznam.sk
Názov: Pracovné listy z maďarskej literatúry pre 7. ročník
Rok vytvorenia: 2013
Oponentský posudok vypracoval: PaedDr. Štefan Orosz
ISBN 978-80-8052-692-4

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalivaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Tartalom:

Bevezetés 4
1 A népvándorlás és a honfoglalás kora 5
2 A középkor 7
3 Reneszánsz 10
4 Barokk 13
5 Felvilágosodás 14
6 A magyar színjátszás 20
7 A romantika és a reformkor 22
7.1 Petőfi Sándor 25
7.2 Arany János 27
7.3 Jókai Mór 30
8 Összefoglaló ismétlés 32
8.1 Félévi dolgozat 36
8.2 Év végi dolgozat 38
9 Memoriterek 41
10 Irodalomelméleti ismeretek 44
Felhasznált irodalom 46

Bevezetés

„Az irodalom mindenkié. Nem igazgatják kereskedelmi érdekek, és nem lehet a gyors haszon reményében kifosztani.”

Jeanette Winterson

Nem véletlenül választottam munkám mottójaként a következő idézetet. Igen, az irodalom mindenkié, csak hogy is lehetne mindenkiévé tenni?!

Az irodalmat nagyon lehet szeretni, de nagyon nehéz megszerettetni ezen tanulókkal. A munkám célja, hogy bevezessem őket az irodalom világába. Ehhez a különböző típusú feladatokat vettem alapul, melyek segítségével igyekeztem, hogy a tanulók az adott korszak jellegzetességeivel megismerkedjenek és ha valahol találkoznak az adott fogalmakkal, nevekkel, bátran eltudják mondani, hogy ezt már én hallottam vagy esetleg láttam valahol.

A munkámat irodalmi korszakokra osztottam, melyekkel a tanórákon foglalkoznunk kell. A korszakokon belül az összeállított feladatokat, úgy állítottam össze, hogy az elsajátításra szükséges dolgokkal találkozzanak a tanulók. Így bízom benne, hogy a gyakorlással is segíthetjük a tanulók tanulási folyamatát. A motivációjuk hiánya miatt is használtam a munkámban képeket, keresztrejtvényt, játékos feladatokat.

Egyes korszakok tartalmaznak ún. Olvasó sarkot, melyben a kevésbé ismert vagy a tankönyvben nem szereplő szövegeket csatoltam. Az elvégzett feladatok után, felüdülésként lehet olvasgatni az óra hátralévő részében.

Szintén a munkám része az összefoglaló ismétlést, irodalomelméletet tartalmazó feladatlap, mellyel a témazáró ismétlést lehet megkönnyíteni a tanulók számára. Majd az ismétlést követően felhasználhatjuk a félévi és az év végi felmérések feladatsorát.

1 A népvándorlás és a honfoglalás kora

1.Elődeink legközelebbi rokonai? Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

a, lengyelek b, vogulok és osztjákok c, horvátok

2. Milyen nyelvet beszéltek az őseink? Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

a, ugor b, szláv c, latin

3. A magyarok vándorlása hányadik század közepén kezdődhetett?

.....

4. Hogy nevezzük azt a két területet, ahol őseink letelepültek? Vagyis az őshazát!

……...

……...

5. Mettől - meddig tartott a honfoglalás időszaka? Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

a, 895-905 b, 1990-1997 c, 475-1517

6. Kik voltak a költészet művelői az ősköltészet idején?

……

7. Magyarázd meg mit nevezünk ősköltészetnek és írj rá példát?!

……...

……...

8. Hogy nevezte Gellért püspök az ősi magyar munkadalt? Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

a, magyarok ódája b, magyarok szimfóniája c, magyarok meséje

9. Mit tudsz a sámánokról? Írj 3 ismertető jelet róluk!

……...

……...

10. Nevezd meg milyen témakörbe tartoznak a következő mondák!

a, Vérszerződés - ……..

b, A fehér ló mondája - ……

c, Csodaszarvas mondája - ……...

d, Álmos – monda - ……

e, Lehel kürtje - ……

f, László királyról - ……...

11. Egészítsd ki a hét vezér neveit!

Á……..., E……..., O……..…, K……..…., T……., H……., T……..

12. Pótold a hiányzó törzsfőket!

Nyék, ……., Kürt-Gyarmat, ……., Tarján, ……..., ……., Keszi

13. Nevezd meg mit látsz a képen!

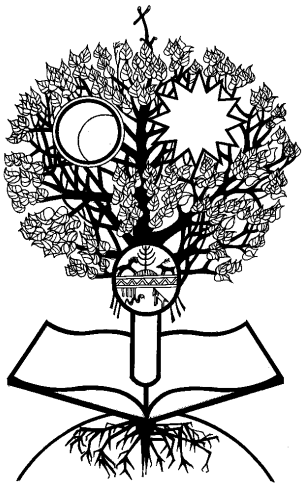

2 A középkor

1. Mettől meddig terjed a középkor időszaka? Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

   a, 1000-1200 b, 475-1517 c, 862-1200

2. Milyen nyelvet használtak a középkorban? .....

3. Mi határozta meg a középkori ember hitét és cselekedetét? .....

4. A következő sajátosságok közül melyik jellemzik a román és melyek a gótikus stílust?

csúcsíves ablakok, félköríves boltozat, csúcsíves boltozat, égbetörő épület, hatalmas falak, karcsú pillérek, légies szobrok, merev szobrok, nagyméretű rózsaablakok, színes üvegablakok, várszerű épület, zömök pillérek

Román stílus:

……...

……...

Gótikus stílus:

……...

…….....

5. Mit nevezünk legendának?

……...…

……...

6. Kiről szól a következő legenda?

IV. Béla király lánya volt, aki Nyulak szigetén lévő kolostorban élte le életét. Margit négyéves korától nevelkedett a kolostorban, ahol kitűnt alázatosságával és szerénységével. Sokat segített a betegeken, feláldozta egész életét az Istennek.

7. Igaz vagy hamis? Jelöld **I** betűvel az igaz, **H** betűvel a hamis állítást! A hamis állításokat indokold!

   a, Az iniciálé a szöveg díszített kezdőbetűje. _____

   b, A miniatűr kis képecske, mellyel a szöveget díszítették. _____

   c, A Jókai-kódex az első magyar könyv. _____

   d, Kézai Simon trubadúr volt. _____

   e, Anonymus nevével így is találkozhatunk: D magister _____

8. Sorolj fel kódexeket!

……

…….

9. Töltsd ki a táblázatot!

Írásos emlékünk	*Címe*	*Keletkezésének ideje*
Szórványemlékünk		
Az első össszefüggő szöveg		
Az első magyar vers		

10. Olvasó sarok!

Margit – legenda (1310 k. – 1510)

/részlet/

„.... Ezen időben ez szentséges gyermek, Szent Margit asszon, felvevé az szent szerzetnek ruháját az ő ideje szerint nagy ájtatossággal, hogy az ő gyenge gyermekségétül fogva éltetnék szerzetes regulának szokásival. Mikoron ez szent szűz volna öt esztendős,látá, hogy az

szororok kezül némelyek cliciumba[1] járnak, kéré az Olipiadisz asszont, hogy őneki ciliciomot adna.“

„....Nagycsetörtökre jutván kedég, megmossa vala az szororok lábait nagy alázatossággal, hogy kik valának az időben az klastromban számmal hetvenen. És nemcsak az szororok lábait mossa vala meg, de még az szolgálóknak és lábokat megmossa vala nagy alázatossággal és ájtatossággal és nagy siralommal. Térden állván megyen vala egy szoror lábától az más szoror lábához és úgy mossa vala és megtörli vala ő fejének fedelével és megcsókolja vala....“

„...Nagypénteken kedég mendenestől fogva semmit nem eszik vala, sem iszik vala, sem aloszik vala, sem szól vala valamely embernek, viselvén mindaz teljes napot nagy ájtattos siralmas imádságban, siratván Jézusnak ártatlan szent halálát....“

„...Tizennyolc esztendeig, miképpen mind az teljes konvent bizonságot tött róla, soha az ő testét meg nem feresztette, akármely nehéz kórságok után es, kiket gyakorta szenved vala....“

„...Nagypénteken, Nagybódogasszon estin és egyéb Bódogasszon estin és egyéb nagy innepek estin veri vala, ostorja vala önmagát oly igen kéményen,mígnem ő gyengeséges testéből vér bőséggel kijö vala. És veri vala ez szent szűz önmagát némikoron töviskes vesszővel, némikoron kedég az szüldisznónak[2] bőrében csinált vesszővel...“ 1[cit.2013- 12 - 03]

Kézai Simon: A magyarok viselt dolgai

(1282-1285)

/részlet/

„… A győzhetetlen és hatalmas harmadik László úrnak, Magyarország legdicsőbb királyának Kézai Simon mester, az ő hű papja, azt kívánja, hogy ahhoz áhítozzék, akinek szépségét a nap és a hold csodálja. Mivel szenvedélyes vágya szívednek, hogy megismerd a magyarok viseld dolgait, én pedig ezeknek igaz ismeretére jutottam, gondom volt rá, hogy e nép történetét, ami Itáliában, Franciaországban, Németországban a különböző iratokban szétszórtan és összefüggéstelenül található, egy kötetbe szerkesszem…“ 2[cit.2013- 12 - 03]

[1] vezeklőövben

[2] sündisznó

3 Reneszánsz

1. Mely századra tehető a reneszánsz időszaka? Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

   a, 5. és a 6. század b, 14. és a 16. század c, 12. és a 18. század

2. Honnan terjedt el a reneszánsz? Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

   a, Itáliából b, Rómából c, Magyarországról

3. Az új világnézet középpontjában ki állt?

   ……...

4. Mi volt a művelődés nyelve ebben a korban? Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

   a, magyar b, latin c, olasz

5. Ki terjesztette el Magyarországon a humanizmust?

   ……...

6. A következő képek kinek a nevéhez köthetők és miért?

7. Ki volt ő?

   Latinul írt, de már magyarul gondolkodó költőnk. Eredeti neve Csezmice János. Nevelője Vitéz János. Írt elégiákat és epigrammákat.

8. Magyarázd meg a következő fogalmakat:

epigramma –

elégia –

9. Írd a következő művekhez a műfaját!

Búcsú Váradtól -……

Pannónia dicsérete - ……

10. Egészítsd ki a szöveget!

Balassi_____ a magyar _____megteremtője. _____várában született. Édesapja a vár kapitánya volt. Nevelője _____ Péter lelkész, a magyar dráma megteremtője. Politikai okok miatt édesapjával _____ menekült. Ott ismerkedett meg a reneszánsz kultúrával. 1594-ben _____ ostrománál megsérült, mindkét combját golyó éri és belehal sérüléseibe. Hybbén, a mai _____ területén van eltemetve.

11. Kinek a neve olvasható ki! Milyen kapcsolatban voltak Balassi Bálinttal?

O L S N O C Z Y ANAN - ……

B O D Ó K I R SZ I T N A - ……...

S S E W E É L NY I É N S R Á K Á N Y D ANAN –

……

12. Csoportosítsd Balassi Bálint verseit témájuk szerint!

Egy katonaének, Hogy Juliára talála így köszöne, Borivóknak való, Adj már csendességet, Bocsásd meg Úristen ifjúságomnak vétkét

Vitézi versek	Istenes versek	Szerelmes versei
……..	……..	……
……..	……..	

13. Olvasd el a következő Balassi-idézetet! A költemény versformája az ún. Balassi-strófa. Írd le a rímképletét!

,,Az nagy széles mező,

az szép liget, erdő

sétáló palotájok,

Az útaknak lese,

kemény harcok helye

tanuló oskolájok,

Csatán való éhség,

szomjúság, nagy hévség

s fáradtság: mulatások.”(Ádám, 2011, s.33)

Rímképlet:……

14. Mit jelent a *reformáció* szó?

……

15. Ki mondhatta magáról a következő mondatokat:

A, Először fordítottam le magyar nyelvre a Bibliát.

…….

B, Én rendeztem először ciklusokba a szerelmes verseimet.

…….....

C, Az én feltalálásomnak köszönhetően olvashatta el egyre több ember a Bibliát.

……

D, Én voltam a reformáció elindítója és a cédulák megfogalmazója.

……

4 Barokk

1. Karikázd be annak a jellemzésnek a betűjelét, amely *nem* a barokk korszakára vonatkozik!

a, ünnepélyes, érzelmes, kecses stílus

b, összetett szerkezeti felépítés, bonyolult körmondatok, halmozás, ellentétek

c, az ókori görög és római kultúra újrafelfedezése

d, különleges formai megoldások

e, legkedveltebb díszítőeleme az arany

e, a 14. és a 15. században terjedt el

2. Mi a címe Zrínyi Miklós legismertebb művének?

a, Egy katonaének b, Szigeti veszedelem c, Búcsú Váradtól

3. A felsoroltak közül, melyik nem eposzi kellék! A helyes választ húzd alá!

témamegjelölés, megszemélyesítés, segélykérés, seregszemle, hasonlat, berekesztés, költői kérdés, csatajelenet, metafora, Isteni beavatkozás, az események késleltetése

4. Állítsd helyes sorrendbe a Szigeti veszedelem című mű tartalmát!

…….. a, A török sereg az utolsó ostromra készül.

…….. b, Isten letekint a földre, és megharagszik a magyarokra, mert azok „lopnak, ölnek”.

…….. c, Mihály arkangyalt a pokolba küldi, hogy válasszon egy fúriát és küldje el Szulimánnak.

……. d, A szultán Sziget alá ér.

……. e, Zrínyi derékban kettévágja a szultánt.

……. f, Zrínyi levelet ír a királynak.

……. g, Megindul az ostrom. Mindkét táborban hullanak a katonák.

……. h, Az angyalok leszállnak a magyarokért, hogy a mennybe vigyék őket.

5. Ki milyen szerepet töltött be a Szigeti veszedelem című műben?

Zrínyi Miklós - …….

Deli Vid - ……...

Borbála - …….

Radivoj - ……

Juranics - ……

Cumilla - ……

Delimán - ……

6. Melyik műfaj jellemzőjére ismersz rá?

Egy nemzetre kiható eseménysort beszél el nagy terjedelmű, mesés formában, csodás elemekkel átszőve. Hőse rendkívüli ember, akinek sorsát istenek irányítják.

…….

7. Olvasó sarok! Barokk körmondat:

Pázmány Péter: Öt szép levél /részlet/

„…Második dolog, mely nyilván következik, ha az pápista vallás bálványozás, emez: tudniillik, hogy az Istennek amaz igen szép fogadási meghamisíttatnak, melyekben azt fogadá, hogy az Krisztustúl fondáltatott anyaszentegyház ellen az pokol ereje diadalmat soha nem vehet, hanem mint az igazságnak erős kőoszlopa, győzhetetlen megmarad, és mint egy nagy hegyen építtetett város, el nem rejtezik, hanem amint Izsaiás mondja, őbenne szüntelen megmarad az igazságnak prédikálása, mivelhogy amint Szent Pál írja, mind világ végezetig doktorok és pásztorok lésznek az Krisztus jegyesében, az anyaszentegyházban, kik tanítsák az juhokat, legeltessék az nyájat, melyet Isten őreájok bízott.”3[cit.2013- 12 – 02]

5 Felvilágosodás

1. Az alábbi sorokban a felvilágosodás jellemzői találhatók. Mindegyik sorban találsz egy kakukktojást. Húzd alá!

a, klasszicizmus, érdeklődés a magyar nyelv és irodalom iránt, romantikus ábrázolásmód

b, a józan emberi észt állítja a középpontba, realista próza, jakobinus mozgalom

c, a könyvnyomtatás elterjesztése, az irodalmi élet megszervezést, nyelvújítás

2. Ki nem tartozik a magyar felvilágosodás képviselői közé? Húzd alá a nevét!

a, Batsányi János	b, Balassi Bálint	c, Kazinczy Ferenc
d, Fazekas Mihály	e, Zrínyi Miklós	d, Janus Pannonius

3. Párosítsd a szerzőt a művével!

a, Zrínyi Miklós	A, Az estve
b, Kazinczy Ferenc	B, Lúdas Matyi
c, Fazeka Mihály	C, A franciaországi változásokra
d, Batsányi János	D, Szigeti veszedelem
e, Csokonai Vitéz Mihály	E, Tövisek és virágok

4. Fejezd be a mondatokat!

A felvilágosodás alapja az…… Alapeszménye a …….. ,……. és a …… II. József, ……. Mária Terézia ……, 10 évig uralkodott és reformok egész sorát hajtotta végre. II. József nevével, így is találkozhatunk, hogy ő volt a …… A……. nyelvet tette hivatalossá. A magyar felvilágosodás kezdete ……. évre tehető.

5. Magyarázd meg a következő fogalmakat!

jakobinus mozgalom – ……

neológusok – ……

ortológusok – ……

szabadság, egyenlőség, testvériség – ……...

racio - ……..

széphalmi mester/remete - ……...

6. Mi a kapcsolat Csokonai Vitéz Mihály és a következő nevek között?

Debrecen –

Vajda Júlia –

Komárom –

Csurgó -

7. Olvasd el az idézetet, majd válaszolj a kérdésekre!

,, Esmerek én egy vént. – Ki az: - Neve nincsen:

Régen eladta már aztat is a kincsen,

Sőt míg bírt is véle, magában tartotta,

Mert mondani másnak ingyen sajnálotta."(Ádám, 2011, s. 67)

Mi a vers címe:.....

Ki a költő:……..

Kit gúnyol ki a versben a költő?.....

8. Egészítsd ki a verset és válaszolj a kérdésekre!

„Földiekkel ……

Égi ……

……. látszó

Csalfa, vak ……..!”(Ádám, 2011, s. 70)

a, Milyen témájú a vers?.....

b, Kinek írta ezt a verset Csokonai Vitéz Mihály?.....

9. Olvasó sarok!

Mária Terézia rendeletei:

Közegészségügy: Mária Terézia elrendelte, hogy minden megyében és városban legalább egy diplomás orvost, járásonként legalább egy bábát kell alkalmazni.

Úrbéri rendelte: Az úrbéri rendelet két alapvető dolgot szabályozott a jobbágyok helyzetében. Meghatározta a jobbágy kezén lévő telek nagyságát és a jobbágy haszonélvezeti jogát, szabályozta a jobbágyterhek mértékét. A törvény célja a jobbágy adóképességének megőrzése volt. Az úrbéri rendelet a jobbágyrendszer alapvető szabályozása maradt 1848-ig.

Nevelésügy: Mária Terézia 1777-ben adta ki a Ratio Educationist, mely az alsó- és középfokú oktatást szabályozta. Előírta, hogy hat és tizenkét éves kora között minden gyermek köteles iskolába járni. Az országot kilenc tankerületre osztotta, a tankerületek élén a tanfelügyelők álltak.

10. Ki látható a képen?

11. Töltsd ki a keresztrejtvényt! A kéjegyű mássalhangzók külön keretbe kerülnek!

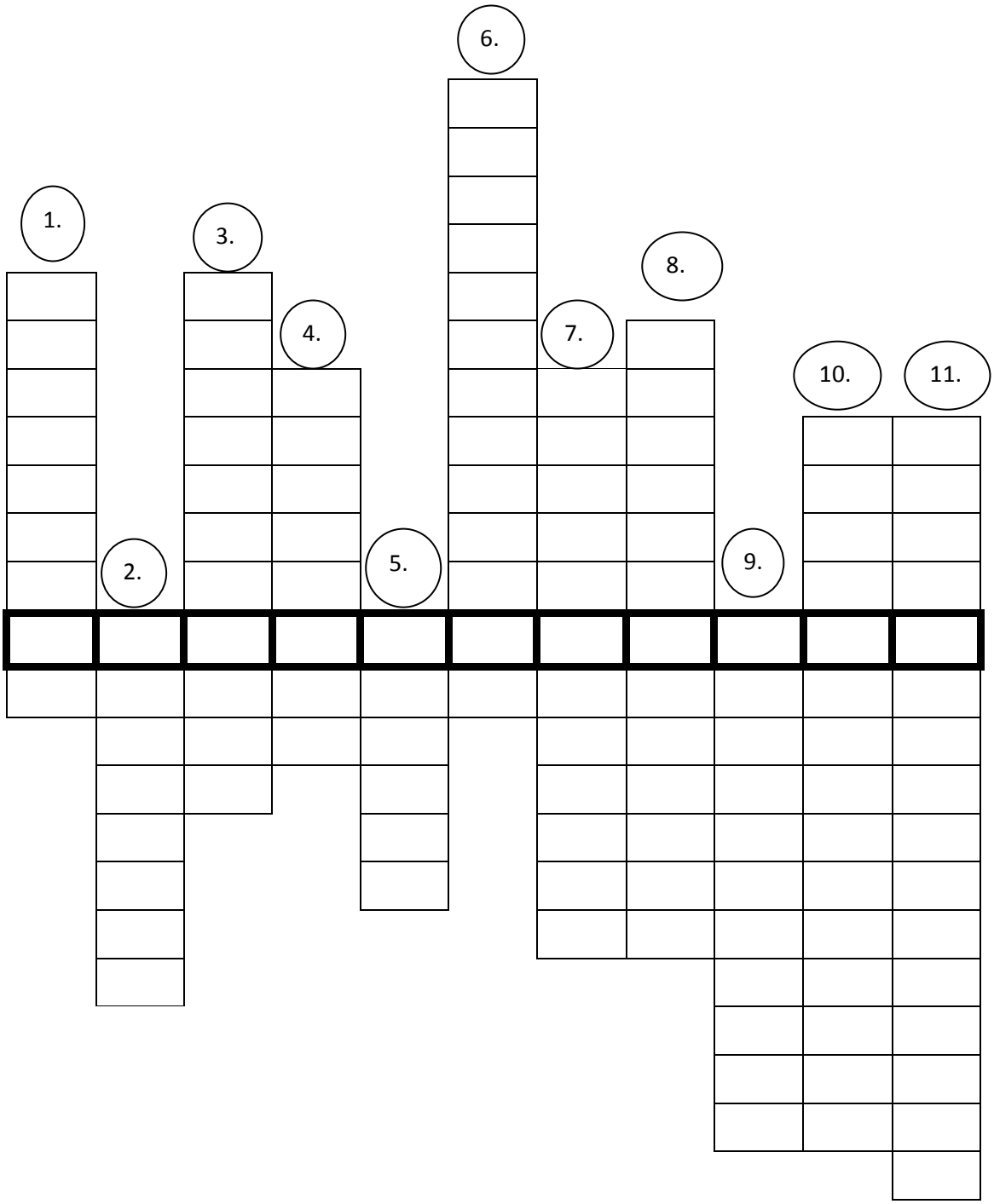

1. Mi állt a felvilágosodás középpontjában?

2. Hol találkoztak az értelmiségiek?

3. Mi volt Kazinczy Ferenc célja?

4. Melyik költőnk született Debrecenben?

5. A király neve, mely a felvilágosodás alatt uralkodott!

6. Melyik országban bontakozott ki legerőteljesebben a felvilágosodás?

7. II. József édesanyjának a neve?

8. Mit akartak létrehozni a jakobinusok?

9. Csokonai Vitéz Mihály művének címe, mely a magyar nemesség gúnyrajza!

10. Kazinczy Ferenc művének címe, mely a börtönben töltött éveit írja le!

11. Ezzel a művel kezdődött el a nyelvújítás!

6 A magyar színjátszás

1. 1837. augusztus 22-én megnyílt a Pesti Magyar Színház. Milyen nevet vett fel 1840-ben?

   a, Nemzeti Színház b, Csokonai Színház c, Pesti Magyar Színház

2. Egészítsd ki Katona József életét!

Katona József 1791. november 11-én született…… Tanulmányait szülővárosában, …….. és ……. végezte. Pesten …….. segítette a magyar színtársulatot fordításaival. Ezeknek a fordításoknak köszönhetően ismerkedett meg a ……. műfajával. A színházban nemcsak szerzőként tevékenykedett, de gyakran …….., sőt darabot is …….. Mivel a ……. című művét csak később ismerték el, megszakította a kapcsolatát a színházzal, és …… dolgozott Pesten.

3. Határozd meg Katona József fő művének, a Bánk bán műfaját!

   a, dráma b, tragédia c, opera

4. Hol mutatták be először a Bánk bánt?

   a, Kassán b, Rimaszombatban c, Pozsonyban

5. Igaz vagy hamis? Jelöld **I** betűvel az igaz, **H** betűvel a hamis állítást! A hamis állításokat indokold!

a, Katona József már nem élte meg művének bemutatóját. ……

b, A női főszerepet Losonczy Anna játszotta. ……

c, A mű története II. Endre király életében játszódik. ……

d, A mű tragédiával végződik. ……...

e, A művet Erkel Ferenc zenésítette meg. …….

6. Nevezd meg, hogy ki milyen szerepet töltött be Katona József Bánk bán című művében!

   Petur bán - ……

   Gertrudis - ……

   Tiborc - …….

   Melinda - ……..

   II. Endre - .,……...

   Ottó - ……

7. Egészítsd ki a Bánk bán szerkezeti grafikonját!

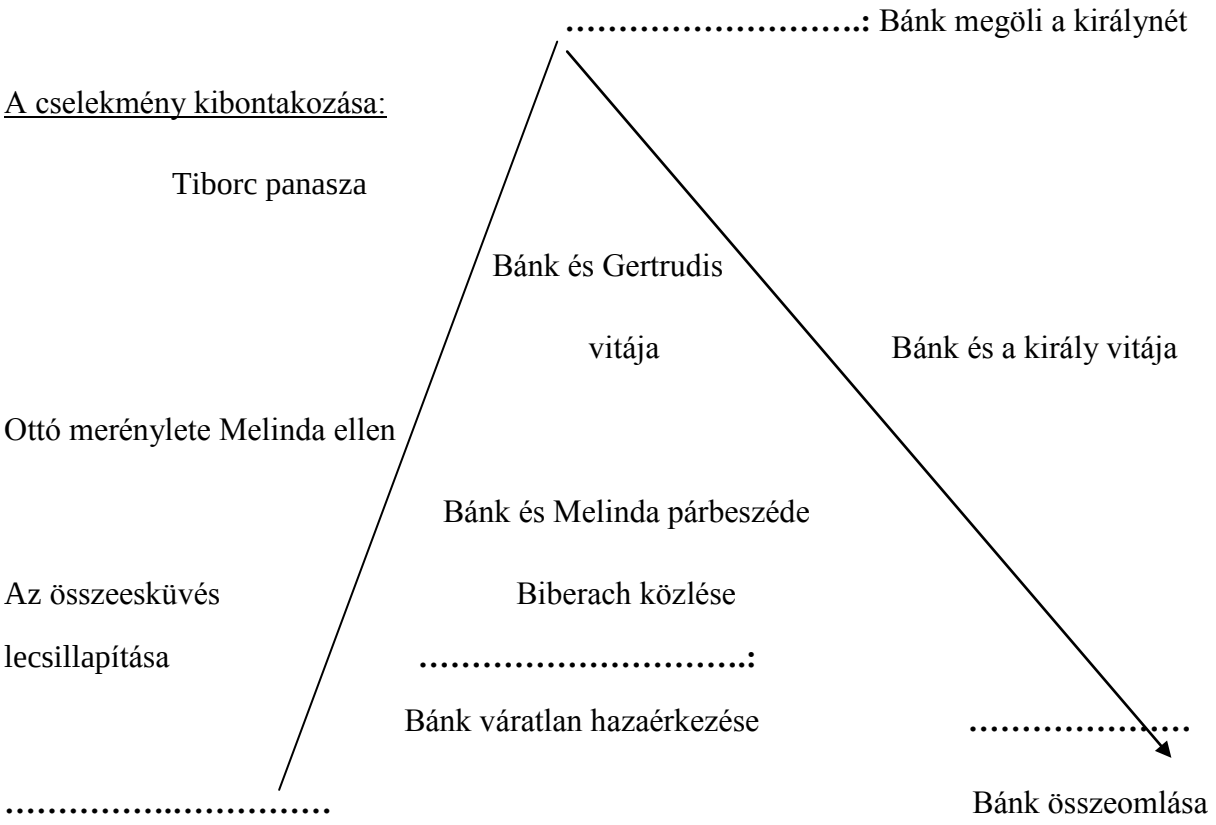

Helyzetismertetés:

Összeesküvés készül Gertrudis,

merénylet Melinda ellen

7 A romantika és a reformkor

1. A felvilágosodás korszakát, melyik kor követte?

   a, reneszánsz b, romantika c, barokk

2. Sorolj fel három életrajzi adatot Kölcsey Ferenc életéből!

……
……
……
……

3. Kölcsey Ferenc fő műve a Himnusz című költeménye. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

a, Mi a Himnusz alcíme?.....

b, Mikor írta meg Kölcsey Ferenc, a Himnusz című költeményét?.....

c, Mi a műfaja a Himnusz című költeményének?.....

d, Ki zenésítette meg a Himnusz című költemény?.....

e, Kinek a nevében szól Kölcsey Ferenc, a Himnusz című költeményében?

.....

4. Jelöld meg a rövid és hosszú szótagokat az Emléklapra című epigrammában!

   Négy szócskát üzenek, vésd jól kebeledbe, s fiadnak

   Hagyd örökül, ha kihúnysz: A haza minden előtt.

5. Milyen kapcsolatban vannak a következő helységnevek, nevek Vörösmarty Mihállyal? A helyes válaszokat foglald mondatba!

   Kápolnásnyék: ……

Perczel család:……..

Csajághy Laura:……

6. Tudjuk, hogy Vörösmarty Mihály mind a három műnemben alkotott, így soroljuk be a következő műveket a megfelelő műnemhez!

/ epika, dráma, líra /

Szép Ilonka - …….....

Szózat - ……..

Csongor és Tünde - ……

Tündérvölgy - …….

A vén cigány -…….

Zalán futása - ……..

7. Vörösmarty Mihály megírta a Himnusz testvér versét a Szózatot. Válaszolj a következő kérdésekre!

a, Mi a Szózat című költemény műfaja?……....

b, Ki zenésítette meg a Szózat című költemény?.....

c, Állapítsd meg a vers rímképletét!

„Légy híve rendületlenül ……

Hazádnak, oh magyar. ……

Ez éltetőd, s ha elbukál, ……

Hantjával ez takar. (Ádám, 2011, s.110) ……

8. Sorold fel Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című művéből a szereplőket!

.....

.....

9. Olvasó sarok!

Takács Péter – A Hymnusz keletkezéstörténetéhez

„A Hymnusz kulcsfontosságú vers Kölcsey életművében. Sok százada nemzeti történelmünket és a reformkort megelőző évtizedek politikai valóságát, társadalmi hangulatát rezegtette át Kölcsey évekig tartó lelki tusák, éjszakákat nyugtalalnító emberi vívódások során megújult lelkén. Korszakot zár és korszakot nyit ez a vers nemcsak költészetében, hanem politikai pályáján is. Központban álló alkotása annak a stílusváltásnak, mely a Kazinczy-képviselte klasszicizmust kiszorítva, a nemzeti romantikának teremtett évtizedekre jövőt. Gyökerei nemcsak a történelembe és a politikába nyúlnak mélyre, hanem Kölcsey jellemébe, megingathatatlanul szilárd erkölcsi világképébe is.” (Széplaki, 2002, s.39)

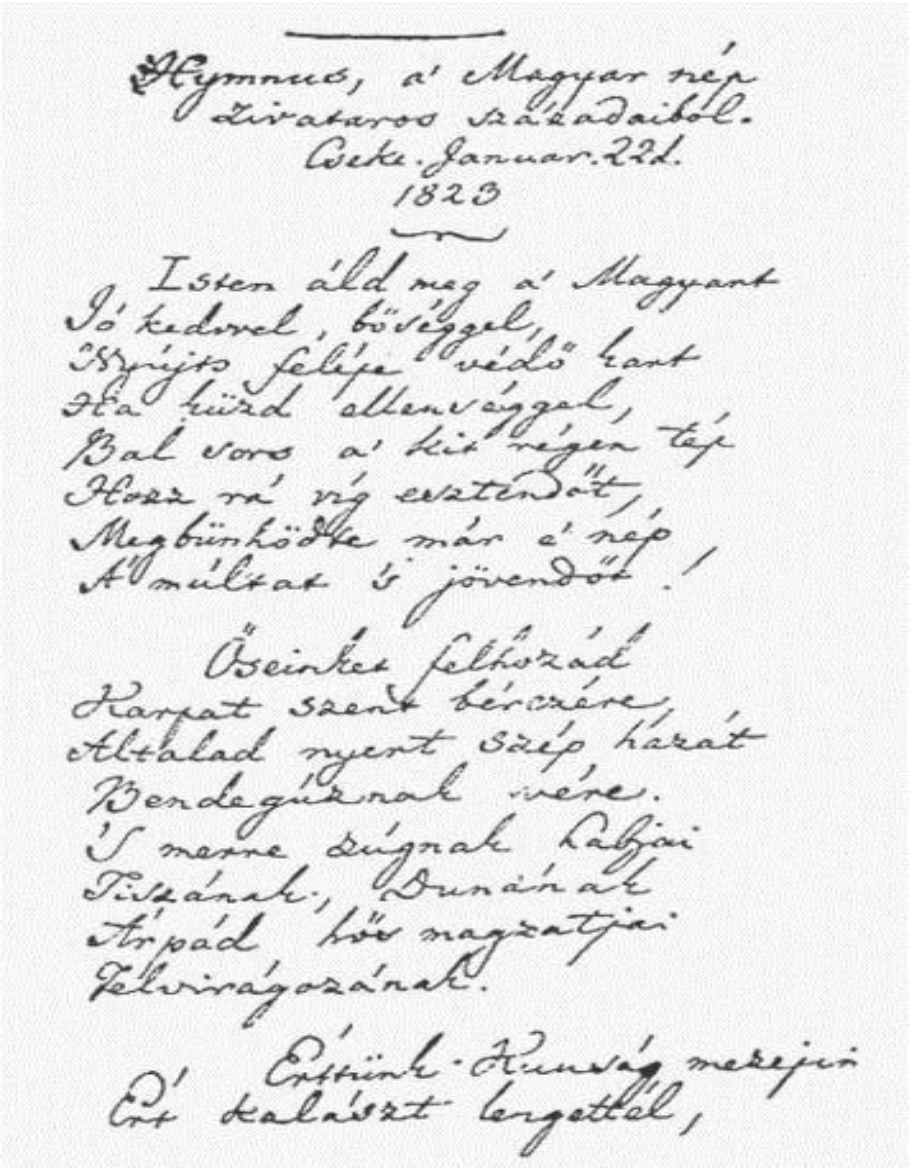
Hymnus, a' Magyar nép
Zivataros századaiból.
Csekk. Januar. 22d.
1823

Isten áld meg a' Magyart
Jó kedvel, bőséggel,
Nyújtsa feléje védő kart
Ha hűzd ellenséggel,
Bal sors a' kit régen tép
Hozz rá víg esztendőt,
Megbünhődte már a' nép
A' múltat s' jövendőt!

Őseinket felhozád
Karpat szent bérczére,
Általad nyert szép hazát
Bendegúznak vére.
S' merre zúgnak hullámi
Tiszának, Dunának
Árpád hős magzatjai
Telvirágozának.

Erőtünk-Hunnság mezején
Itt kalászt lengettél,

7.1 Petőfi Sándor

1. Életrajzi adatok:

Mikor és hol született Petőfi Sándor?.....

Petőfi Sándor édesapjának a neve:…….....

Petőfi Sándor édesanyjának a neve:……..

Petőfi Sándor öccsének neve:……...

Petőfi Sándor halálának éve és helyszíne:……

2. Hogyan kapcsolódnak az alábbi helységnevek Petőfi Sándor életéhez!

A, Kiskőrös:……..

B, Pápa:…….

C, Pest:……..

D, Segesvár:……..

3.Első versének a címe:……

4. Húzd alá mindegyik sorban a kakukktojást! Indokold a választásodat!

a, Az Alföld, A Tisza, Szeptember végén, A puszta télen

Indoklás:……

b, Fa leszek, ha, Minek nevezzelek? A XIX. század költői, Szeptember végén

Indoklás:……

c. Egy estém otthon, János vitéz, István öcsémhez, Anyám tyúkja

……..

5. Kinek a neve olvasható össze és milyen kapcsolatban állt Petőfi Sándorral?

E N D SZ R Y E Ú I LA J

……

……

Ó P A CS A K L E T E

……

……

6. Petőfi Sándor melyik költőtársával kötött szoros barátságot?

……

7.a, Hol, milyen alkalomból írta Petőfi Sándor a *Szeptember végén* című versét?

……

b, Hogy hívták a feleségét?.....

c, Melyik művében fogalmazza meg Petőfi Sándor a költők feladatát!

…….....

d, Hogy nevezzük azt a műfajt, amelyben a költő a költészet feladatáról szól?

…….....

8. Petőfi Sándor melyik verséről van szó? Írd a címét a vonalra!

a, Apa és fia találkozását örökíti meg a vers, amelyben hosszú idő után jól kibeszélgetik a viselt dolgait.

……...

b, A zordon Kárpátokkal a tengersík vidéket állítja szembe a költő.

…….....

c, A tenger háborgása a nép forradalmi akaratának a jelképe.

..…….....

d, A versben felkiáltással utasítja el a halált : "Ne ily halált adj, istenem, Ne ily halált adj énnekem!"

…….....

7.2 Arany János

1. Javítsd ki Arany János életrajzát!

Az 5. századi magyar irodalom legnagyobb poétája. 1817-ben született, Sződemeteren. Szülei szegény dolgos parasztemberek voltak. A kis Jánost, legnagyobb gyermeküket nagyon szerették, féltették. Az iskolában is kitűnt éles eszével. Később szülei a rimaszombati kollégiumba iratták, de pénzhiány miatt megszakította tanulmányait és Kisújszálláson munkás lesz. Egy év múlva visszatért a kollégiumba. Művészi pályáról álmodozott. Szobrász vagy festő szeretett volna lenni, erre nem volt lehetősége, ezért felcsapott kocsisnak.

Felesége Ercsey Etelka, gyermekei: János és Juliska. 1846-ban a János vitéz megírásával az egész országban ismerté vált és egyben elnyerte Petőfi Sándor barátságát. Részt vett a szabadságharcban, s ezért a szabadságharc után bujdosnia kellett. Állását elvesztette, családjával sokat nélkülözött. Kilenc év után, amikor az irodalmi élet újra megindult megválasztották a Kisfaludi Akadémia igazgatójának. Később a Magyar Tudományos Társaság titkára lett.

Javítás

Másold le hibátlanul Arany Jánost életét!

……

……

……

……

……

……

……

……

……

2. Egészítsd ki a szöveget!

A Toldi című */műfajt meghatározni/* ……szerzője ……...

A …… irodalmi pályázatára írta meg …….-ban a Toldit, amellyel az első díjon felül ……..barátságát is elnyerte. Művének megírásához forrásként felhasználta a ……..élő öregek elbeszéléseit is és ……..művéből is merített. A történet ……..király idejében játszódik.

3. Az alábbi állítások közül melyik igaz? A legismertebb Arany János-művek műfaja:

a, elbeszélő költemény – Toldi, A nagyidai cigányok, A fülemile, A walesi bárdok,

b, ballada – Toldi, A fülemile, Tetemre hívás, V. László, A nagyidai cigányok

c, elbeszélő költemény és ballada – Toldi, A fülemile, A nagyidai cigányok, Tetemre hívás

4. Párosítsd össze a szereplőket azokkal a művekkel, amelyekben szerepeltek!

1, Edward király ……..a, Tetemre hívás

2, Dalos Eszti …….b, Toldi

3, Bence…….c, Tengeri hántás

4, Péter és Pál……d, A walesi bárdok

5, Tuba Ferkó…….e, Tengeri hántás

6, Kund Abigél……...g, A fülemile

5. Miről szól Arany János *Tengeri hántás* című balladája?

……

……

……

6. Írd le röviden miről szól Arany János *Tetemre hívás* című balladája!

……...

……...

……...

7. Mit jelent az „epilógus„ szó és miről szól Arany János Epilógus című verse?

……..…

……..…

……..

8. Kitől kapta Arany János a kapcsos könyvét és milyen címmel jelentek meg a bele írt versei?

Kitől:…….

Cím:.....

9. Olvasó sarok!

Arany János *„kapcsos könyve”* a magyar irodalom egyik legkitüntetettebb szellemi és tárgyi emléke. A Gyulai Pál által 1856. augusztus 20-án Arany Jánosnak ajándékozott kéziratos könyv a Kisfaludy-Társaság gyűjteményébe tartozott, majd annak megszüntetése után, 1953-ban került a mai helyére. Így ma az Akadémiai Könyvtár Kézirattára őrzi. A kapcsos könyv egy B/5-öshöz hasonló méretű egyedi bőrkötésű könyv, amely ma 179, részben számozott lapot tartalmaz. Eredetileg talán 200 lapos lehetett, de még feltehetően Arany kitépett/kivágott tucatnyi lapot. Ma az első 45 lapon található Arany János kezeírása és az utolsó néhány töredék. A könyvecske becsét bizonyítja, hogy az elmúlt fél évszázadban három ún. hasonmás kiadása is megjelent.

7.3 Jókai Mór

1. Igaz vagy hamis? Jelöld **I** betűvel az igaz, **H** betűvel a hamis állítást! A hamis állításokat indokold!

a, Jókai Mór Komáromban született. …….

b, Rimaszombatban ismerkedett meg Petőfi Sándorral. ……..

c, Kecskeméten magyar-latin szakon szerzett diplomát. ……...

d, Nem veszt rész a forradalom megszervezésében. …….

e, Kezdetben Sajó álnéven írja munkáit. ……

f, Regényei a Szegény gazdagok, Törökvilág Magyarországon, Csongor és Tünde. ……

2. Oszd három csoportba *A kőszívű ember fiai* című regény szereplőit! Válaszd külön a főszereplőket, a mellékszereplőket és az epizódszerepelőket!

   Jenő, Marie asszony, Ödön, Edit, Rideghváry, Salamon, Aranka, Richárd, Palvicz, Tallérossy, Alfonsine, Boksa Gergő

   Főszereplők:……..

   …….

   Mellékszereplők:……...

   ……...

   Epizódszereplők:……...

   ……..

3. Állítsd számozással helyes sorrendbe *A kőszívű ember fiai* című regény cselekményét!

   …… Ödön bujdosik a magyar pusztán.

   ……. A huszárok hazatérnek Magyarországra.

   ……. Katonai lázadást terveznek Richárd ellen.

   …… Ödön utazása Oroszországban.

……..A bécsi forradalom leverése.

……..Ödön és Richárd Buda visszafoglalásakor.

……..Jenő és Richárd börtönben.

4. A regény cselekményének kulcsa, hogy Baradlayné a férje végrendeletének épp az ellenkezőjét valósítja meg. Mi az apa szándéka fiaival, és mit kíván tőlünk az anyjuk?

	Baradlay Kázmér	**Baradlayné**
Ödön		
Richárd		
Jenő		

5. Melyik Jókai-hősre illik a következő jellemzés?

Romantikus hős. Titka van – a reménytelennek látszó szerelem. A szabadságharcban ésszel és szívvel küzd. Jókai benne látja 1848-as eszmék legjobb képviselőjét.

a, Baradlay Kázmér

b, Baradlay Ödön

c, Baradlay Richárd

d, Baradlay Jenő

8 Összefoglaló ismétlés

1. Párosítsd össze!

Középkor ……14.század -16. század

Reneszánsz……..5. század - 14. század

Barokk……17.század - 18. század

Felvilágosodás……1820 – 1848

Reformkor ……..18. század

2**.Kinek a nevéhez fűződnek az egyes helyszínek!**

Zólyom ……..Petőfi Sándor

Komárom ……... Zrínyi Miklós

Ozaly……....Kölcsey Ferenc

Kufstein…….Katona József

Debrecen…….Balassi Bálint

Kecskemét……..Kazinczy Ferenc

Sződemeter…… Csokonai Vitéz Mihály

Nagyszalonta……..Vörösmarty Mihály

Kápolnásnyék …….Arany János

Kiskőrös……...Jókai Mór

3**. Párosítsd a szerző nevét a művéhez!**

Balassi Bálint……Szigeti veszedelem

Zrínyi Miklós…….Pályám emlékezete

Kazinczy Ferenc ……Egy katonaének

Csokonai Vitéz Mihály……Himnusz

Katona József ……..Zsugori uram

Kölcsey Ferenc……..Bánk bán

Vörösmarty Mihály……Szeptember végén

Arany János……Epilógus

Petőfi Sándor……..Szózat

Vörösmarty Mihály……..Búcsú Váradtól

Janus Pannonius……Csongor és Tünde

Kazinczy Ferenc……Nemzeti dal

Petőfi Sándor…….Fogságom naplója

4. **Fontosabb dátumok. Fogalmazd meg mi történt ekkor?**

1055 - ……. 1300 - ……

1467 - ……. 1566 - ……

1772 - …… 1811 - ……

1837. augusztus 22. -…….. 1825 - ……

5. **Miért voltak jelentősek ezek a fogalmak az irodalomban, foglald mondatba!**

Kisfaludy Társaság - ……...

Tízek Társasága - ……

Pesti Hírlap - …….....

Magyar Museum - ……

Athenaeum - ……

Magyar Hírmondó - …….

6. Ki volt kinek a szerelme a magyar irodalomban?

Losonczy Anna - …….....

Dobó Krisztina - …….

Vajda Julianna - ……..

Ercsey Julianna - …….....

Laborfalvi Róza - ……

Szendrey Júlia - ……

Perczel Etelka - ……

Csajághy Laura - …….

7. Ki vagy kik ők?

A, latinul író humanista költő – ……...

B, nyelvújító – …….

C, politikus, hadvezér, költő – …….

D, a magyar líra megteremtője – …….

E, a magyar nemzeti dráma megteremtője – ……

G, nemzeti himnuszunk írója – ……

H, a költői triumvirátus – …….

8. **Nevezd meg kinek melyik művéből való a következő szereplő?**

Szereplő	A mű írója	A mű címe
Balga		
Gertrudis		
Kund Abigél		
Ali basa		
Dalos Eszti		
Ilma		
Ottó		
Melinda		
Mirigy		
Ödön		
Bárczi Benő		
Juranics		
Deli Vid		

9. Sorold fel a fontosabb nyelvemlékeinket!

1. Címe:……. Keletkezés időpontja:……

2. Címe:……. Keletkezés időpontja:……

3. Címe:……..Keletkezés időpontja:……

10. Kiket látsz a képen?

1.

2.

3.

8.1 Félévi dolgozat

1. Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

a, Kik a legközelebbi nyelvrokonaink?

a, finnek b, vogulok és osztjákok c, cseremiszek, zürjének

b, Melyik nyelvcsaládhoz tartozik a magyar nyelv?

a, germán nyelvcsalád b, szláv nyelvcsalád c, finnugor nyelvcsalád

c, Hol volt az őshazánk?

a, Etelközben b, Rómában c, az Al-Duna környékén

2. Igaz vagy hamis?

a, A Jókai-kódex az első magyar könyv…….

b, Szent Margit egy kolostorban nevelkedett…..

c, A szórványemlék összefüggő magyar nyelvű szöveg….

d, Balassi Bálint ciklusokba rendezte szerelmes verseit……

3. Sorold fel a fontosabb nyelvemlékeinket!

1. Címe:……. Keletkezés időpontja:……

2. Címe:……. Keletkezés időpontja:……

3. Címe:……..Keletkezés időpontja:……

4. Melyik helységnév tartozik az alábbi személynevekhez?

a, II. Szulejmán ……. A, Hybbe

b, Balassi Bálint …….B, Itália

c, Janus Pannonius …….C, Szigetvár

d, Zrínyi Miklós …….D, Ozaly vár

5. Határozd meg a felsorolt koroknak századait!

középkor - …….

reneszánsz - ……..

barokk - …….

felvilágosodás - …….

6. **Írd le a Balassi-strófát!**

---

8. Magyarázd meg mit jelentenek az alábbi kifejezések!

a, legenda - ……...

b, miniatűr - …….

c, kódex - ……..

d, iniciálé - ……

9. Mit látsz a képen?

8.2 Év végi dolgozat

1. Párosítsd össze! **Mi állt a középpontban az egyes korokban!**

A		**B**
Középkor	14.század - 16. század	_____
Reneszánsz	5. század - 14. század	_____
Barokk	17. század – 18.század	
Felvilágosodás	1820– 1848	_____
Reformkor	18. század	

1. **Az egyes nevekhez írj egy helyszínt, amely az életéhez kapcsolható!**

Petőfi Sándor…… Kazinczy Ferenc……..

Zrínyi Miklós ……... Csokonai Vitéz Mihály ……...

Kölcsey Ferenc…… Vörösmarty Mihály…….

Katona József ……..…… Arany János……..

Balassi Bálint …… Janus Pannonius …….

2. **Párosítsd a szerző nevét a művéhez!**

Balassi Bálint	Szigeti veszedelem	Kölcsey Ferenc	Nemzeti dal
Zrínyi Miklós	Fogságom naplója	Arany János	Búcsú Váradtól
Kazinczy Ferenc	Egy katonaének	Petőfi Sándor	Himnusz
Csokonai V. Mihály	Bánk bán	Janus Pannonius	Tengeri hántás

Katona József Zsugori uram Vörösmarty Mihály Szózat

3. **Nevezd meg ki volt kinek a szerelme!**

Losonczy Anna -…….. Szendrey Júlia - …….

Vajda Julianna - ……. Ercsey Julianna - ……

Perczel Etelka - ……. Csajághy Laura - ……

4. **Kik vagy mik ők?**

például: latinul író humanista költő – Janus Pannonius

B, nyelvújító –……...

C, politikus, hadvezér, költő –……

D, a magyar líra megteremtője –……...

E, a magyar nemzeti dráma megteremtője –……

G, nemzeti himnuszunk írója –…….

H, a költői triumvirátus –……..

I, az első összefüggő szöveg címe és keletkezésének ideje – ……..

J, az első magyar vers címe és keletkezésének ideje –…….

K, az első szórványemlékünk címe és keletkezésének ideje –…….

L, az első könyv címe -……....

5. Kinek melyik művéből való a következő szereplő?

Szereplő	A mű írója	A mű címe
Balga		
Gertrudis		
Kund Abigél		
Ali basa		
Dalos Eszti		
Ilma		
Ottó		
Melinda		
Mirigy		
Ödön		
Bárczi Benő		
Juranics		
Deli Vid		

6. Kit látsz a képen?

9 Memoriterek

1. **Egészítsd ki a következő részleteket!**

a,

Láttyátuk…… szümtükhel,

mik…… Isa…….. ës chomuv

vogymuk. Mënyi milosztben…….

elevé miü……., Ádámut, ës odutta vola

neki…… házoá.

b,

……ilág …….ilága,

…….irágnak …….irága!

Keserűen kínzatul,

……os szegekkel veretül….

c,

Vitézek! mi lehet

Ez széles……felett

Szebb dolog az …….?

Holott kikeletkor

Az sok szép madár szól.

Kivel……..ugyan él

Mező jó……..

Az ég szép harmatot

Ád, ki …….mindennél.

d,

Földiekkel játszó
Égi ……,
Istenségnek látszó
Csalfa, vak ……..!

Ki teremt magának
A ……,
S mint védangyalának,
B…….. úntalan.

e,

Isten,…….
jó kedvvel,…….
Nyújts feléje védő ……,
Ha küzd ellenséggel,
Bal ……. akit régen tép,
Megbűnhődte már e nép
…….!

Sz…… meg Isten a …….
Kit vészek hányának.
Nyújts ……..
Tengerén kínjának.
Bal ……. akit régen tép,
Megbűnhődte …….
A multat s ……..!

f,

Hazádnak……
Légy híve, oh ……,
…… az s majdan ……,
Mely …… s eltakar.

A nagy világon e kívül
Nincsen ……..,
……. vagy …….
Itt élned, ……

g,

Míg nyílnak a …… a kerti virágok,
Még zöldel a …….. az ablak előtt,

De látod amottan a téli ……?

Már hó takará el a bérci tetőt.

Még ifju…….. a lángsugarú nyár

S még benne virít az egész kikelet,

De íme sötét hajam …… vegyül már,

A tél dere már megüté ……..

h,

Talpra ....., hí a haza!

Itt az idő, most vagy soha!

R…… legyünk vagy ……?

Ez a kérdés, válasszatok!

A magyarok……

Esküszünk,

…….., hogy rabok tovább

Nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,

Unokáink …….,

És áldó imádság mellett

…… el szent neveinket.

A magyarok ……

Esküszünk,

……., hogy rabok tovább

Nem leszünk!

i,

Edward király, …….. király

Léptet ……. lován,

Körötte csend amerre ment,

És …… tartomány.

Montgomery a …… neve

Hol aznap este szállt,

……, a vár ura,

Vendégli a …….

10 Irodalomelméleti ismeretek

1. Írd le a vonalra, hogy milyen szóképet találtál az idézetben!

a, „Szeme, mint az acél, a szikrát úgy hányja…." …….

b, „Urak! hű vitézim! ide hallgassatok," …….

c. „Elfeküdt már a nap túl a nádas réten ……

Nagy vörös palástját künn hagyá az égen…" …….

d, „Ifjú vér, öreg bor fickándott erökben…" …….

e, „Repül a nehéz kő, ki tudja hol áll meg? …….

Ki tudja, hol áll meg s kit hogyan talál meg?" …….

f, „Mint komor bikáé, olyan a járása, …….

Mint a barna éjfél, szeme pillantása." …….

g, „Toldi György talán, a rókalelkű bátya…." …….

h, „Bence a kulacsnak nyakát kitekerte, …….

A kulacs sikoltott és kibuggyant vére." …….

/Segítség: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, költői kérdés, ellentét, megszólítás/

2. Határozd meg a rímek fajtáit!

a, *„Tüzesen süt le a nyári nap sugára*

Az ég tetejéről a juhászbojtárra.

Fölösleges dolog sütnie oly nagyon,

A juhásznak úgyis nagy melege vagyon."

…….

b, *„Van szeretőm kettő-három*

három közt csak akad párom,

Jaj istenem, de megjárom,

Ha majd elhagy mind a három.”

……

c, *„Isten, áldd meg a magyart*

Jó kedvvel, bőséggel,

Nyújts feléje védő kart,

Ha küzd ellenséggel.”

……

d, *„Történt pedig egy vasárnap,*

Hogy a fentírt fülemile

Ép a közös galyra üle,

Azt szemelvén ki oltrának.”

…….

e, *„Ez volt vége az nagy Szolimán császárnak*

Ez az ő nagy híres hatalmasságának

Az Isten engedte gróf Zrínyi Miklósnak

Dicséretét ennek hatalmas próbának.”

……..

Felhasznált irodalom

Ádám, Borbála: Magyar irodalom. 1. kiadás. 2011. ISBN 978-80-8098-076-4

Széplaki, György – Vilcsek, Béla: Világjáró. 1. kiadás. 2001. ISBN 963 657 249 6

1. http://mek.niif.hu/00200/00246/00246.htm
2. http://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy/index.php?file=103_125_KezaiSimon
3. http://mek.niif.hu/00200/00248/00248.htm

http://www.citatum.hu/kategoria/Irodalom

http://www.radnoti-vac.sulinet.hu/munkak/menum.htm

http://csodaszarvas.eu/kepek/partners/csodaszarvas_1.jpg

http://www.radnoti-vac.sulinet.hu/munkak/tori/hitvilag.htm

http://igazmagyarok.uw.hu/HU/01-tortenelem/alakok/Hunyadi-Matyas.htm

http://visegradmuzeum.hu/beatrix-kiralyne-napja

http://matyas.jaszfenyszarusuli.hu/magyar/varak.html

http://www.infogyor.hu/hir_olvas/permalink:ezen-a-napon-hirek-a-multbol-2013-08-23-114418/

http://hu.wikipedia.org/wiki/II._J%C3%B3zsef_magyar_kir%C3%A1ly

http://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:K%C3%B6lcsey_Himnusz_k%C3%A9zirat_1823.jpg

http://selavi.hupont.hu/13/14tetel-kidolgozashoz

http://www.bibl.u-szeged.hu/oszikek/kapcsoskonyv/

http://en.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1ndor_Pet%C5%91fi

http://magyar-irodalom.elte.hu/sulinet/igyjo/setup/portrek/arany/aranyj.htm

http://www.nemzetijelkepek.hu/himnusz-galeria.shtml

http://leletek.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1096613

http://www.magyar-hirlap.ro/esemenyek/2013-az-europai-allampolgarok-eve/attachment/kassai-dom/

http://szentjanoskaptalan.blogspot.sk/2012_05_01_archive.html

http://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%B6r%C3%B6smarty_Mih%C3%A1ly

http://regi.oszk.hu/hun/kiallit/virtualis/nyomdak_old/gutgesell/gutgesell_index_hu.htm

http://www.hotdog.hu/titkokesrejtelyek/hihetetlen-alakok